

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
GERIAMOJO VANDENS
Į S T A T Y M A S**

2001 m. liepos 10 d. Nr. IX-433
Vilnius

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis ir tikslas

1. Šis įstatymas nustato į rinką tiekiamo, maisto įmonėse ir individualiai asmeniniame namų ūkyje naudojamo geriamojo vandens saugos ir kokybės užtikrinimo sąlygas įgyvendinant Lietuvos Respublikos gyventojų teisę vartoti sveiką ir švarų geriamąjį vandenį bei gauti informaciją apie jo saugą ir kokybę.

2. Šis įstatymas reglamentuoja pagrindines valstybės, savivaldybės institucijų, vandens tiekėjų ir vandens vartotojų funkcijas ir santykius, susijusius su geriamojo vandens gavyba, tiekimu, naudojimu, individualiu apsirūpinimu juo bei geriamojo vandens saugos ir kokybės kontrole.

3. Geriamojo vandens naudojimo kitokiems, negu nurodyta šio straipsnio 1 dalyje, tikslams tvarką nustato kiti teisės aktai.

4. Šio įstatymo nuostatos suderintos su Europos Sąjungos teisės aktu, nurodytų įstatymo priede, nuostatomis.

Papildyta straipsnio dalimi:

Nr. [XI-1190](#), 2010-11-30, Žin., 2010, Nr. 148-7564 (2010-12-18), i. k. 1101010ISTA0XI-1190

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Centralizuotos techninės geriamojo vandens ruošimo priemonės** – įrenginiai ir cheminiai reagentai, kuriais ruošiamas visas viešai tiekiamas geriamasis vanduo.

2. Geriamasis vanduo:

1) bet koks gamtinis ar paruoštas vanduo, skirtas gerti, virti, ruošti valgiui ar naudoti kitoms namų ūkio reikmėms, neatsižvelgiant į tai, ar jis tiekiamas iš vandentiekio skirstomojo tinklo, talpyklų, buteliais ar kitaip įpakuotas;

2) bet koks vanduo, naudojamas maisto įmonėse maisto produktams gaminti, perdirbti, konservuoti arba tiekti į rinką, jeigu atsakinga valstybės institucija nusprendžia, kad vandens kokybė nepakenks galutinio produkto saugai ir kokybei;

3) yra saugus, kai atitinka saugiam produktui keliamus reikalavimus, patvirtinančius, kad jo vartojimas nekelia jokios rizikos žmonių sveikatai ir gyvybei arba kelia ne didesnę riziką negu ta, kuri teisės aktuose nustatyta kaip leidžiama ir apie kurią vartotojams pranešama teisės aktų nustatyta tvarka, ir kai yra užtikrinta teisės aktų nustatyta gaunamo, ruošiamo ir tiekiamo vartotojams geriamojo vandens apsauga nuo taršos bei programinė priežiūra.

3. **Geriamojo vandens fasavimas** – ūkinė komercinė veikla, skirta geriamajam ir geriamajam mineraliniam vandeniui pramoniniu būdu išpilstyti į butelius ar į kitokią prekinę tarą.

4. **Geriamojo vandens gavyba** – vandens, kuris atitinka teisės aktų nustatytus geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimus arba kuris tinka šitokiam vandeniui paruošti, surinkimas iš vandeningojo sluoksnio ar natūralaus šaltinio specialiais įrenginiais – kaptalais.

5. **Geriamojo vandens kokybė** – teisės aktų nustatyta geriamojo vandens savybių visuma, leidžianti tenkinti išreikštus ir numanomas vandens vartotojų poreikius.

6. **Geriamojo vandens ruošimas** – gamtinio vandens savybių gerinimas fizikiniais, cheminiais ir biologiniais metodais, kad jis atitiktų teisės aktų nustatytus geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimus bei tenkintų vandens vartotojų poreikius.

7. **Geriamojo vandens vartotojai** – juridiniai ar fiziniai asmenys, imantys vandenį iš komunalinio ar kitų vandens išteklių naudotojų vandentiekio skirstomojo tinklo ar talpyklų (tankų, cisternų ar pan.).

8. **Geriamojo vandens naudojimas maisto įmonėse** – iš vandentiekio skirstomojo tinklo, talpyklų, gręžtinių ar šachtinių šulinių imamo geriamojo vandens, jo garų ar ledo naudojimas teikiamam į rinką maistui tvarkyti, įskaitant geriamojo ir geriamojo mineralinio vandens fasavimą.

9. **Geriamojo vandens programinė priežiūra** – teisės aktuose nustatyta tvarka atliekamas programuotas pasirinktinis vandens bandinių ėmimas, mėginių tyrimas ir tam tikrų vandens rodiklių registravimas ir (ar) perdavimas siekiant įvertinti, ar šie rodikliai atitinka saugos ir kokybės reikalavimus.

10. **Geriamojo vandens sauga** – vandens išteklių ir vandenviečių apsaugos, vandens kokybės, jo gavybos, ruošimo, tiekimo ir programinės priežiūros reikalavimų visuma, užtikrinanti, kad vartojant geriamąjį vandenį įprastomis tiekėjo ar fasuoto vandens gamintojo nustatytais ar galimomis iš anksto pagrįstai numatyti vartojimo sąlygomis, įskaitant ilgalaikį vartojimą, nebus jokios rizikos vartotojų gyvybei ir sveikatai arba kad ji bus ne didesnė negu ta, kuri teisės aktuose nustatyta kaip leidžiama ir laikoma atitinkančia aukštą vartotojų apsaugos lygį.

11. **Geriamojo vandens vandenvietė** – įrenginių, kuriais požeminis vanduo, atitinkantis teisės aktų nustatytus geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimus arba naudojamas kaip žaliava geriamajam vandeniui ruošti, surenkamas ir nukreipiamas į žemės paviršių, išdėstymo vieta.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-1783](#), 2015-06-11, paskelbta TAR 2015-06-19, i. k. 2015-09798

12. **Geriamojo vandens vandenvietės apsauga** – teisės aktų nustatyta tvarka įgyvendinamų teisinių, administracinių, aplinkosaugos ir inžinerinių priemonių, skirtų geriamojo vandens vandenvietės apsaugai nuo užteršimo ir išsekimo, visuma.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-1783](#), 2015-06-11, paskelbta TAR 2015-06-19, i. k. 2015-09798

13. **Geriamojo vandens teršalai** – bet kokios kilmės medžiagos, įskaitant naudojamas ruošiant geriamąjį vandenį, parazitai, patogeniniai mikroorganizmai, jų toksinai, trąšos, pesticidai, jų sudėtinės dalys ar skilimo produktai, radioaktyvieji izotopai ar kitos medžiagos, kurie būdami geriamajame vandenyje gali turėti neigiamų pasekmių žmogaus sveikatai ir pakenkti vandens saugai.

14. **Geriamojo vandens tiekėjas** – Europos Sąjungos valstybės narės ir Europos ekonominės erdvės valstybės (toliau – valstybė narė) pilietis, kitas fizinis asmuo, kuris naudojasi Europos Sąjungos teisės aktų jam suteiktomis judėjimo valstybėse narėse teisėmis, turintis teisę gyventi Lietuvos Respublikoje, arba Lietuvos Respublikoje įsteigtas juridinis asmuo ar jo padalinys, taip pat valstybės narės juridinio asmens ar kitos organizacijos padalinys, įsteigti Lietuvos Respublikoje, tiekiantys geriamąjį vandenį vartotojams arba dalyvaujantys fasuojant geriamąjį vandenį.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XI-1190](#), 2010-11-30, Žin., 2010, Nr. 148-7564 (2010-12-18), i. k. 1101010ISTA0XI-1190

15. **Geriamojo vandens tiekimas** – techninių, organizacinių, ekonominių, higienos ir aplinkosaugos priemonių visuma, užtikrinanti vandens tiekimą geriamojo vandens vartotojams.

16. **Individualus apsirūpinimas geriamuoju vandeniu** – toks fizinių ir juridinių asmenų apsirūpinimas geriamuoju vandeniu, kai per parą paimama ne daugiau kaip 10 m³ vandens arba vandeniu aprūpinama mažiau kaip 50 asmenų, o paimtas vanduo nenaudojamas ūkinei komercinei veiklai.

17. **Individualios techninės geriamojo vandens ruošimo priemonės** – įrenginiai, įtaisai ir cheminiai reagentai, kuriais geriamąjį vandenį papildomai ruošia vandens vartotojai, tenkindami savo asmenines ar gamybos reikmes.

18. **Nepertraukiamas geriamojo vandens tiekimas** – pagal kiekį ir tiekimo reguliarumą vandens vartotojus tenkinantis geriamojo vandens tiekimas.

19. **Pastatų vidaus vandentiekis** – vamzdynas ir kita geriamojo vandens vartotojų statiniuose esanti vandens ruošimo ir skirstomoji įranga, įvadu sujungta su vandentiekio skirstomuoju tinklu.

20. **Rodiklis** – geriamojo vandens mėginyje tyrimais nustatomas vandens kokybės duomuo (mikrobiologinis, cheminis ir fizikinis).

21. **Vandens tiekimo įrenginiai** – vandentiekio dalis iki įvadų į geriamojo vandens vartotojams priklausančių pastatų vidaus vandentiekį. Vandens tiekimo įrenginiams priskiriamos ir geriamojo vandens talpyklos bei transporto priemonės joms gabenti.

22. **Vandentiekis** – inžinerinių įrenginių kompleksas vandeniui išgauti, gerinti ir tiekti vartotojams.

23. **Vandentiekio skirstomasis tinklas** – lauko vamzdynas, skirtas geriamajam vandeniui patiekti nuo jo paruošimo įrenginių iki vartotojo įvado.

24. **Vandenvietės mitybos sritis** – teritorija, iš kurios judančios požeminio vandens srauto dalelės pasiekia vandenvietę.

25. **Geriamojo vandens viešasis tiekimas** – ūkinė komercinė veikla, skirta nepnertraukiamai vandentiekio skirstomuoju tinklu, tankais ar cisternomis geriamąjį vandenį tiekti gyvenamajai vietai, jos daliai ar grupei vandens vartotojų daugiau kaip 60 parų per metus. Viešajam tiekimui priskiriama ir nekomercinė veikla, kai geriamuoju vandeniui apsirūpinama individualiai, jeigu vandens tiekimo įrenginiais per parą patiekama daugiau kaip 10 m³ vandens arba vanduo tiekiamas 50 ir daugiau asmenų.

26. **Įvadas** – pirma vamzdyno atkarpa, jungianti pagal vandens tekėjimo kryptį viešojo vandens tiekimo skirstomąjį tinklą su vartotojui priklausančio pastato ar teritorijos vidaus tinklais.

27. **Geriamojo vandens tiekimo objekto teritorija** – geografiškai apibrėžta teritorija, kurioje žmonėms vartoti skirtas vanduo tiekiamas iš vienos ar daugiau geriamojo vandens vandenviečių ir kurioje vandens kokybė gali būti laikoma beveik vienoda.

Papildyta straipsnio dalimi:

Nr. [XI-1190](#), 2010-11-30, *Žin.*, 2010, Nr. 148-7564 (2010-12-18), i. k. 1101010ISTA0XI-1190

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-1783](#), 2015-06-11, paskelbta TAR 2015-06-19, i. k. 2015-09798

28. **Nukrypti leidžianti nuostata (išlyga)** – leidimas ribotą laikotarpį viešai tiekti geriamąjį vandenį, kurio vienas ar keli toksiniai (cheminiai) rodikliai viršija teisės aktuose nustatytas ribines rodiklių vertes.

Papildyta straipsnio dalimi:

Nr. [XI-1190](#), 2010-11-30, *Žin.*, 2010, Nr. 148-7564 (2010-12-18), i. k. 1101010ISTA0XI-1190

29. **Geriamojo vandens vandenvietės apsaugos zona** – geriamojo vandens vandenvietės apsaugai nuo užteršimo ir išsekimo skirta teritorija, kurioje ribojama ūkinė veikla.

Papildyta straipsnio dalimi:

Nr. [XII-1783](#), 2015-06-11, paskelbta TAR 2015-06-19, i. k. 2015-09798

3 straipsnis. Fizinų ir juridinių asmenų aprūpinimo geriamuoju vandeniui bendrieji principai

1. Draudžiama tiekti į rinką geriamąjį vandenį, kuris neatitinka teisės aktų nustatytų reikalavimų, jeigu neįrodyta, kad naudojamas griežtai ribotą laikotarpį toks vanduo nekels potencialaus pavojaus žmonių sveikatai.

2. Pagrindinis geriamojo vandens šaltinis yra požeminis vanduo. Išimtiniais atvejais geriamajam vandeniui ruošti gali būti naudojamas paviršinių telkinių vanduo.

3. Vandens išteklių ir telkinių naudojimo aprūpinant fizinius ir juridinius asmenis geriamuoju vandeniu tvarką nustato šis įstatymas, taip pat Vandens, Žemės gelmių, Apskritis valdymo, Vietos savivaldos įstatymai ir kiti teisės aktai.

4. Geriamojo vandens viešasis tiekimas yra pagrindinis fizinių ir juridinių asmenų aprūpinimo geriamuoju vandeniu būdas.

5. Fiziniai ir juridiniai asmenys, neturintys galimybių naudotis viešai tiekiamu geriamuoju vandeniu ir laisvai ar su leidimais naudojantys vandens išteklius, vandeniu apsirūpina individualiai ir rūpinasi asmeniniame namų ūkyje naudojamo vandens sauga ir kokybę.

4 straipsnis. Savivaldybių institucijų funkcijos aprūpinant gyventojus geriamuoju vandeniu

1. Savivaldybių institucijos užtikrina, kad savivaldybių teritorijų gyventojai būtų viešai aprūpinami arba jiems būtų sudarytos sąlygos individualiai apsirūpinti reikiamu geriamojo vandens kiekiu.

2. Savivaldybių vykdomosios institucijos, rengdamos vandentiekos plėtros ir vandenviečių apsaugos planus:

1) parenka ir įgyvendina būtinas gyventojų aprūpinimo geriamuoju vandeniu priemones, tvarko naudojamų, priimamų naudoti ir nebenaudojamų vandens išteklių bei vandens tiekimo įrenginių apskaitą ir organizuoja jų apsaugą nuo taršos;

2) organizuoja ir Saugomų teritorijų įstatyme, Aplinkos monitoringo įstatyme nustatyta tvarka atlieka geriamajam vandeniu tiekiamam naudojamam geriamojo vandens vandenviečių apsaugą, stebi ir prižiūri savivaldybių vandens išteklius;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [XII-1783](#), 2015-06-11, paskelbta TAR 2015-06-19, i. k. 2015-09798

3) analizuoja gyventojų aprūpinimo geriamuoju vandeniu, jo saugos ir kokybės būklę, apie ją praneša bendruomenei teikdamos viešas metines ataskaitas;

4) užtikrina, kad juridinių ir fizinių asmenų ūkinė komercinė veikla nepablogintų sąlygų gyventojams individualiai apsirūpinti geriamuoju vandeniu bei neblogintų geriamojo vandens viešojo tiekimo sistemų eksploatacinių savybių ir patikimumo reikalavimų; prižiūri ir užtikrina, kad viešojo vandens tiekimo skirstomieji tinklai ir įrenginiai būtų miesto bendrojo naudojimo teritorijose;

5) užtikrina, kad gyventojai, apsirūpinantys geriamuoju vandeniu individualiai, laiku gautų informaciją apie tinkamus naudoti vandens telkinius, taip pat apie potencialų pavojų sveikatai dėl jų naudojamo vandens saugos ar telkinio taršos;

6) nusprendžia ir viešai skelbia gyventojams, kokių veiksmų reikia imtis, kai paaiškėja, kad geriamasis vanduo kelia potencialų pavojų žmonių sveikatai, imasi priemonių vandens saugai atkurti ar užtikrina alternatyvų geriamojo vandens tiekimą;

7) nusprendžia, ar tikslinga įrengti naujus geriamojo vandens tiekimo įrenginius teritorijoje, kurioje jau organizuotas geriamojo vandens viešasis tiekimas.

II SKYRIUS GERIAMOJO VANDENS TIEKIMAS

5 straipsnis. Geriamojo vandens viešasis tiekimas

1. Geriamojo vandens viešasis tiekimas turi užtikrinti nepertraukiamą šio vandens tiekimą.

2. Vandentiekio skirstomuoju tinklu geriamąjį vandenį tiekiantys tiekėjai už vandens saugą ir kokybę atsako iki įvadų į geriamojo vandens vartotojams priklausančių pastatų vidaus vandentiekį.

3. Už vartotojams priklausančių pastatų vidaus vandentiekyje esančio geriamojo vandens saugą ir kokybę atsako patys vartotojai.

4. Vandens tiekėjai, geriamuoju vandeniu vandens vartotojus aprūpinantys iš tankų ir cisternų, atsako už vandens ištakiais iš jų ištekiančio vandens saugą ir kokybę.

5. Vandens tiekėjai stebi ir prižiūri naudojamus vandens išteklius Aplinkos monitoringo įstatyme nustatyta tvarka.

6. Geriamojo vandens viešajam tiekimui galima naudoti požeminį, o išimtiniais atvejais ir paviršinį vandenį, turint Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka išduotą leidimą naudoti vandens išteklius.

6 straipsnis. Individualus apsirūpinimas geriamuoju vandeniu

1. Geriamojo vandens ėmimą savo poreikiams asmeniniame namų ūkyje organizuoja patys vandens vartotojai. Jie savo iniciatyva ir lėšomis įsirengia vandens tiekimo įrenginius.

2. Vartotojai, laisvai ar su leidimais naudojantys vandens išteklius, apsirūpindami geriamuoju vandeniu privalo saugoti geriamojo vandens vandenvietes nuo teršimo, kaip nustatyta teisės aktuose.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-1783](#), 2015-06-11, paskelbta TAR 2015-06-19, i. k. 2015-09798

3. Įrengiant ir eksploatuojant geriamojo vandens individualaus tiekimo sistemas, turi būti laikomasi teisės aktų nustatytų reikalavimų.

7 straipsnis. Geriamojo vandens naudojimas maisto įmonėse ir visuomeniniuose pastatuose

1. Geriamojo vandens tiekėjai, tiekiantys geriamąjį vandenį maisto įmonėms ir visuomeniniams pastatams, turi užtikrinti nepertraukiamą jo tiekimą.

2. Tiekiamam į rinką maistui tvarkyti geriamąjį vandenį naudojančios maisto įmonės atsako už geriamojo vandens saugą ir kokybę jiems priklausančių pastatų vidaus vandentiekyje.

3. Už visuomeninių pastatų vidaus vandentiekyje esančio geriamojo vandens saugą ir kokybę atsako jų steigėjai (savininkai). Jie atlieka geriamojo vandens programinę priežiūrą sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XI-1190](#), 2010-11-30, Žin., 2010, Nr. 148-7564 (2010-12-18), i. k. 1101010ISTA0XI-1190

8 straipsnis. Geriamojo vandens ruošimo priemonės

1. Centralizuotos techninės geriamojo vandens ruošimo priemonės turi užtikrinti nepertraukiamą vandens tiekimą laikantis Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatytų reikalavimų.

2. Viešai tiekiamo geriamojo vandens ruošimo technologija turi būti pritaikyta konkrečioms vandens savybėms, atsižvelgiant į vietos hidrologines, hidrogeologines ir hidrochemines sąlygas.

3. Draudžiama viršyti viešai tiekiamo geriamojo vandens mikrobiologinius, toksinius (cheminius) ir kitus taršos rodiklius motyvuojant, kad vartotojai dar turi galimybę užtikrinti vandens saugą individualiomis priemonėmis.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XI-1190](#), 2010-11-30, Žin., 2010, Nr. 148-7564 (2010-12-18), i. k. 1101010ISTA0XI-1190

4. Individualių techninių geriamojo vandens ruošimo priemonių gamintojai, taip pat tiekėjai ir pardavėjai Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka privalo teikti vartotojams informaciją apie tokių priemonių naudojimo sąlygas, būdus, saugos garantijas, atsižvelgiant į ruošiamo vandens savybes, priemonės patikimumą ir veikimo laiką.

5. Lietuvos Respublikoje galima naudoti tik nekeliančias pavojaus žmonių sveikatai vandens ruošimo priemones, įregistruotas teisės aktų nustatyta tvarka.

6. Vandentiekio skirstomojo tinklo vamzdžiuose, talpyklose, vandens fasavimo įrenginiuose naudojamos su vandeniu besiliečiančios medžiagos neturi į vandenį išskirti tokio sudedamųjų dalių kiekio, kad tai galėtų pakenkti žmonių sveikatai arba lemti nepageidaujamus vandens kokybės pokyčius.

9 straipsnis. Pasirengimas gyventojus aprūpinti geriamuoju vandeniu ekstremalių situacijų metu

1. Valstybės ir savivaldybių institucijų pareiga – užtikrinti geriamojo vandens saugą ekstremalių situacijų metu.

2. Ekstremalių situacijų atvejams Civilinės saugos įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka parengiamos šios gyventojų aprūpinimo geriamuoju vandeniu priemonės:

- 1) parenkami alternatyvūs vandens tiekimo šaltiniai;
- 2) sukaupiamos individualių techninių geriamojo vandens ruošimo priemonių atsargos;
- 3) sukaupiamos fasuoto vandens ir geriamojo vandens specialiose talpyklose atsargos;
- 4) sukaupiamos įrenginių ir medžiagų, kurių reikia per trumpiausią laiką pataisyti sugadintiems vandens tiekimo įrenginiams, atsargos.

III SKYRIUS GERIAMOJO VANDENS SAUGOS IR KOKYBĖS PRIEŽIŪRA BEI KONTROLĖ

10 straipsnis. Geriamojo vandens saugos ir kokybės kriterijai, jų taikymo vietos ir nukrypti leidžiančios nuostatos (išlygos)

1. Teisės aktų nustatytus saugos ir kokybės reikalavimus geriamasis vanduo turi atitikti ten, iš kur jis imamas naudoti: pastatų vidaus vandentiekio čiaupuose, vandens kolonėlėse, talpyklų vandeniui gabenti išstakiuose, fasavimo į prekinę tarą ir naudojimo maisto įmonėse vietose.

2. Laikinais nukrypti nuo teisės aktų reikalaujamų viešai tiekiamo geriamojo vandens kokybės rodiklių gali leisti savivaldybės vykdomoji institucija, suderinusi su Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba (toliau – valstybinė maisto kontrolės institucija) ir apie tai iš anksto pranešusi geriamojo vandens vartotojams, jeigu:

- 1) dėl to nepablogėja vandens mikrobiologiniai ir toksiniai (cheminiai) rodikliai;
- 2) nukrypimai priklauso nuo pastovių vietos gamtinių veiksnių (hidrogeologinių, hidrologinių, meteorologinių ir t. t.) arba atsirado dėl ekstremaliųjų situacijų.

3. Jeigu tam tikroje teritorijoje viešai tiekiamas geriamasis vanduo negali būti tiekiamas jokiais kitais priimtinais būdais, savivaldybės vykdomoji institucija gali leisti ribotą laikotarpį viešai tiekti geriamąjį vandenį, kurio vienas ar keli toksiniai (cheminiai) rodikliai viršija teisės aktuose nustatytus toksinius (cheminius) rodiklius, jeigu sveikatos apsaugos ministro įgaliota institucija nustato, kad tokia nukrypti leidžianti nuostata (išlyga) nekelia potencialaus pavojaus žmonių sveikatai. Nukrypti leidžianti nuostata (išlyga) taikoma (daroma) kuo trumpesnę laiką, ne ilgiau kaip trejus metus, kuriems baigiantis sveikatos apsaugos ministro įgaliota institucija atlieka patikrinimą ir nustato, ar pasiekta pakankama pažanga. Jeigu ketinama antrą kartą taikyti (daryti) nukrypti leidžiančią nuostatą (išlygą), sveikatos apsaugos ministro įgaliota institucija perduoda Europos Komisijai patikrinimo medžiagą ir nurodo savo sprendimo antrą kartą taikyti (daryti) nukrypti leidžiančią nuostatą (išlygą) motyvus. Nukrypti leidžianti nuostata (išlyga) antrą kartą netaikoma (nedaroma) ilgiau kaip trejus metus. Išskirtinėmis aplinkybėmis, gavusi savivaldybės vykdomosios institucijos prašymą, sveikatos apsaugos ministro įgaliota institucija gali prašyti Europos Komisijos leisti trečią kartą taikyti (daryti) nukrypti leidžiančią nuostatą (išlygą) ir taikyti ją ne ilgiau kaip trejus metus. Sprendimą dėl tokio prašymo Europos Komisija priima per tris mėnesius. Nukrypti leidžiančios nuostatos (išlygos) netaikomos (nedaromos) geriamajam vandeniui, kuris tiekiamas prekybai buteliuose ar kitoje taroje.

4. Jeigu valstybinė maisto kontrolės institucija nustato, kad toksinio (cheminio) rodiklio ribinės vertės neatitiktis yra nereikšminga ir jeigu būtinų geriamojo vandens kokybės atkuriamųjų veiksnių, kurių buvo imtasi, pakanka susidariusiai padėčiai ištaisyti per 30 dienų, nebūtina taikyti šio straipsnio 3 dalies reikalavimų. Tokiu atveju valstybinė maisto kontrolės institucija, suderinusi su sveikatos apsaugos ministro įgaliota institucija, nustato tik didžiausią leistiną tam tikrą toksinio (cheminio) rodiklio ribinę vertę ir laikotarpį, kuris reikalingas susidariusiai padėčiai ištaisyti. Tačiau jeigu per paskutinius dvylika mėnesių geriamojo vandens, tiekiamo tam tikroje geriamojo

vandens tiekimo objekto teritorijoje, bet kurios toksinio (cheminio) rodiklio ribinės vertės buvo nesilaikoma iš viso daugiau kaip 30 dienų, šios dalies nuostatų taikyti nebegalima.

5. Savivaldybės vykdomoji institucija, pasinaudojusi šiame straipsnyje nurodytomis nukrypti leidžiančiomis nuostatomis (išlygomis), užtikrina, kad gyventojai, kuriems turi įtakos kiekviena tokia nukrypti leidžianti nuostata (išlyga), būtų greitai ir tinkamai informuojami apie tą nukrypti leidžiančią nuostatą (išlygą) ir jos taikymo sąlygas, kad tam tikroms gyventojų grupėms, kurioms minėtos nukrypti leidžiančios nuostatos (išlygos) taikymas (darymas) galėtų kelti ypač didelę riziką, būtų duodami reikiami patarimai. Šie įpareigojimai netaikomi šio straipsnio 4 dalyje aprašytais sąlygomis.

6. Sveikatos apsaugos ministro įgaliota institucija per du mėnesius praneša Europos Komisijai apie visas nukrypti leidžiančias nuostatas (išlygas), taikomas (daromas) kiekvienai individualiai geriamojo vandens tiekimo objekto teritorijai, tiekiančiai vidutiniškai daugiau kaip 1 000 kubinių metrų geriamojo vandens per parą arba geriamuoju vandeniū aprūpinančiai daugiau kaip 5 000 asmenų, išskyrus nukrypti leidžiančias nuostatas (išlygas), taikomas (daromas) vadovaujantis šio straipsnio 4 dalimi, ir pateikia Europos Komisijai teisės aktuose nustatytą informaciją.

7. Vyriausybės įgaliota institucija parengia ir tvirtina pesticidų, jų skilimo produktų ir kitų galinčių užteršti geriamąjį vandenį kenksmingų cheminių medžiagų, kurias reikia stebėti valstybinio, savivaldybių ir ūkio subjektų aplinkos monitoringo metu, sąrašą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XI-1190](#), 2010-11-30, *Žin.*, 2010, Nr. 148-7564 (2010-12-18), i. k. 1101010ISTA0XI-1190

11 straipsnis. Geriamojo vandens programinė priežiūra

1. Tiekti geriamąjį vandenį draudžiama, jeigu nėra nuolatinės geriamojo vandens programinės priežiūros.

2. Viešai tiekiamo ir maisto įmonėse naudojamo vandens programinę priežiūrą turi atlikti geriamojo vandens tiekėjai.

3. Viešai tiekiantys geriamąjį vandenį vartotojams vandentiekio skirstomuoju tinklu geriamojo vandens tiekėjai tiekiamo geriamojo vandens programinę priežiūrą atlieka iki vandens vartojimo vietų: geriamojo vandens vartotojams priklausančių pastatų vidaus vandentiekio čiaupų, vandens kolonėlių ir vandens naudojimo maisto įmonėse vietų. Geriamojo vandens programinė priežiūra atliekama Vyriausybės nustatyta tvarka.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XI-1190](#), 2010-11-30, *Žin.*, 2010, Nr. 148-7564 (2010-12-18), i. k. 1101010ISTA0XI-1190

4. Viešai tiekiantys geriamąjį vandenį vartotojams iš talpyklų vandens tiekėjai tiekiamo vandens programinę priežiūrą atlieka šių talpyklų ištakiuose.

5. Geriamojo vandens tiekėjai, tiekiantys geriamąjį vandenį tik maisto įmonėms, vandens programinę priežiūrą atlieka iki vandens naudojimo maisto įmonėse vietų.

6. Geriamojo vandens programinę priežiūrą atliekantys geriamojo vandens tiekėjai turi nedelsdami pranešti vartotojams ir valstybinei maisto kontrolės institucijai apie vandens saugos ir kokybės blogėjimą geriamojo vandens vartotojams priklausančių pastatų vidaus vandentiekioje, to priežastis ir veiksmus, kurių vartotojai turi imtis, kad geriamasis vanduo atitiktų teisės aktų nustatytus saugos ir kokybės reikalavimus.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XI-1190](#), 2010-11-30, *Žin.*, 2010, Nr. 148-7564 (2010-12-18), i. k. 1101010ISTA0XI-1190

7. Vandens telkinių, kurie naudojami arba numatomi naudoti geriamajam vandeniui tiekti, vandens saugos ir kokybės kontrolė atliekama Žemės gelmių ir Aplinkos monitoringo įstatymuose nustatyta tvarka.

8. Geriamojo vandens tiekėjai, atsižvelgdami į geriamajam vandeniui tiekti naudojamo vandens saugą ir kokybę, nustatomus ir registruojamus geriamojo vandens saugos ir kokybės rodiklius, geriamojo vandens ruošimo technologijas, geriamojo vandens tiekimo įrenginių būklę,

rengia ir kasmet tikslina geriamojo vandens programinės priežiūros planus ir derina juos su valstybine maisto kontrolės institucija.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XI-1190](#), 2010-11-30, *Žin.*, 2010, Nr. 148-7564 (2010-12-18), i. k. 1101010ISTA0XI-1190

9. Geriamojo vandens tiekėjai geriamojo vandens programinės priežiūros metines ataskaitas per vieną mėnesį po ataskaitinio laikotarpio pabaigos turi pateikti savivaldybės vykdomajai institucijai ir valstybinei maisto kontrolės institucijai, o apie geriamojo vandens programinės priežiūros rezultatus viešai pranešti geriamojo vandens vartotojams.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XI-1190](#), 2010-11-30, *Žin.*, 2010, Nr. 148-7564 (2010-12-18), i. k. 1101010ISTA0XI-1190

10. Valstybinė maisto kontrolės institucija įstatymuose, tarptautinėse sutartyse ir kituose teisės aktuose nustatyta tvarka kas treji metai turi pateikti Europos Komisijai Lietuvos Respublikos gyventojų vartojamo geriamojo vandens saugos ir kokybės ataskaitą.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XI-1190](#), 2010-11-30, *Žin.*, 2010, Nr. 148-7564 (2010-12-18), i. k. 1101010ISTA0XI-1190

11. Geriamojo vandens tiekėjai privalo nustatytais terminais raštu pranešti valstybinei maisto kontrolės institucijai ir geriamojo vandens vartotojams (jeigu tai nurodyta sutartyje), kai:

1) vandens tiekimo arba vandens fasavimo įrenginiai pradedami eksploatuoti pirmą kartą ar po pertraukos arba jų dalis buvo pakeista ir tai gali pabloginti geriamojo vandens saugą ir kokybę;

2) vandens tiekimo arba vandens fasavimo įrenginių nuosavybės ar naudojimo teisė pereina kitam juridiniam ar fiziniam asmeniui;

3) vandens tiekimo arba vandens fasavimo įrenginiai laikinai sustabdomi;

4) blogėja geriamojo vandens mikrobiologiniai ar (ir) toksiniai (cheminiai) rodikliai vaikų ugdymo, sveikatos priežiūros, viešojo maitinimo įstaigose ar maisto įmonėse arba dėl vandentiekio avarijų sutrinka geriamojo vandens tiekimas šiems objektams;

5) keičiamos ar pradedamos naudoti naujo tipo geriamojo vandens ruošimo priemonės;

6) išaiškėja vandens teršimo vandentiekio skirstomajame tinkle požymiai, ypatingi įvykiai geriamojo vandens vandenviečių apsaugos zonose ar geriamojo vandens vandenviečių mitybos srityse;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [XII-1783](#), 2015-06-11, paskelbta TAR 2015-06-19, i. k. 2015-09798

7) atliekami profilaktikos darbai, galintys turėti įtakos geriamojo vandens saugai ir kokybei.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XI-1190](#), 2010-11-30, *Žin.*, 2010, Nr. 148-7564 (2010-12-18), i. k. 1101010ISTA0XI-1190

12 straipsnis. Valstybinė geriamojo vandens kontrolė

1. Valstybinė maisto kontrolės institucija atlieka valstybinę geriamojo vandens saugos ir kokybės kontrolę, apie jos rezultatus kiekvienais metais praneša Sveikatos apsaugos ministerijai ir skelbia viešai teisės aktų nustatyta tvarka. Įgyvendindami šiuos uždavinius, valstybinės maisto kontrolės institucijos įgalioti pareigūnai turi teisę:

1) įeiti į vandens tiekimo ir maisto įmonių bei visuomeninių pastatų teritoriją, patalpas, padalinius, geriamojo vandens vandenviečių apsaugos zonas, juos tikrinti, imti bandinius (taip pat ir fasuoto vandens), reikalauti visų reikalingų dokumentų ir juos tikrinti, daryti jų išrašus ar kopijas;

Straipsnio punkto pakeitimai:

Nr. [XII-1783](#), 2015-06-11, paskelbta TAR 2015-06-19, i. k. 2015-09798

2) kontroliuoti, kaip geriamojo vandens tiekėjai vykdo šio įstatymo 11 straipsnyje nustatytus reikalavimus;

3) jeigu reikia dėl visuomenės sveikatos saugos interesų, duoti nurodymus, kad geriamojo vandens tiekėjai išplėstų geriamojo vandens programinės priežiūros metu kontroliuojamų vandens

rodiklių skalę, pakeistų jų tyrimo dažnumą.

2. Valstybinė geriamojo vandens kontrolė atliekama vadovaujantis teisės aktais be išankstinio įspėjimo reguliariai pagal iš anksto sudarytas programas (kuriose nustatytas tikrinimų dažnumas ir kontrolės pobūdis), taip pat įtarus, kad gali būti pažeisti šio įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimai, o metodai turi būti tinkami kontrolės tikslui. Valstybinės geriamojo vandens kontrolės atlikimo tvarką nustato valstybinė maisto kontrolės institucija.

3. Valstybinė geriamojo vandens kontrolė apima visus geriamojo vandens saugos ir kokybės užtikrinimo etapus (nuo vandens viešajam tiekimui ir individualiam apsirūpinimui skirtų geriamojo vandens vandenviečių saugos tikrinimo iki geriamojo vandens naudojimo gyvenamuosiuose, viešuose pastatuose (ypač vaikų ugdymo, sveikatos priežiūros, viešojo maitinimo įstaigose ar maisto įmonėse) vietų, iki fasuoto vandens tiekimo rinkai):

- 1) geriamojo vandens vandenviečių apsaugos zonų tikrinimą;
- 2) centralizuotų ir individualių techninių geriamojo vandens ruošimo priemonių ir susiliečiančių su geriamuoju vandeniu medžiagų saugaus naudojimo tikrinimą;
- 3) geriamojo vandens vandenviečių, geriamojo vandens tiekimo įrenginių, geriamojo vandens ruošimo procesų tikrinimą;
- 4) geriamojo ir maistui ruošti naudojamo vandens saugos ir kokybės rodiklių kontrolę;
- 5) geriamojo vandens programinės priežiūros planų vykdymo kontrolę;
- 6) gyventojų rizikos grupių nustatymą, dalyvavimą vykdant visuomenės sveikatos kontrolę ir monitoringą;
- 7) geriamojo vandens saugos ir kokybės Lietuvos Respublikoje metinių ataskaitų rengimą ir skelbimą;
- 8) gyventojų aprūpinimo geriamuoju vandeniu ir vartojamo geriamojo vandens saugos ir kokybės ataskaitų, teikiamų Europos Komisijai, rengimą įstatymų, tarptautinių sutarčių ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

Straipsnio dalies pakeitimai:

Nr. [XII-1783](#), 2015-06-11, paskelbta TAR 2015-06-19, i. k. 2015-09798

4. Nustačiusi šio įstatymo ar kitų teisės aktų reikalavimų pažeidimus, valstybinė maisto kontrolės institucija privalo imtis teisės aktų nustatytų priemonių, kuriomis remiantis geriamojo vandens tiekimo veikla sustabdoma ar uždraudžiama, kad nebūtų viešai tiekiamas arba individualiai naudojamas geriamasis vanduo, keliantis potencialų pavojų žmonių sveikatai, ir apie tai praneša Sveikatos apsaugos ministerijai.

5. Valstybinė maisto kontrolės institucija turi užtikrinti individualiai naudojamo geriamojo vandens saugos ir kokybės kontrolę ir kitas teisės aktuose nustatytas higienos priemones, įskaitant individualiai apsirūpinančių geriamuoju vandeniu gyventojų informavimą, jeigu per geriamąjį vandenį plinta ar gali plisti užkrečiamosios ligos arba jeigu atsiranda geriamojo vandens cheminio užteršimo pavojus.

6. Kitų valstybės institucijų bei visuomeninių vartotojų teisių gynimo organizacijų kompetenciją įgyvendinant gyventojų teisę vartoti geriamąjį vandenį nustato Vandens įstatymas, Žemės gelmių įstatymas, Aplinkos monitoringo įstatymas, Sveikatos sistemos įstatymas, Produktų saugos įstatymas, Maisto įstatymas, Vartotojų teisių apsaugos įstatymas ir kiti teisės aktai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XI-1190](#), 2010-11-30, Žin., 2010, Nr. 148-7564 (2010-12-18), i. k. 1101010ISTA0XI-1190

13 straipsnis. Geriamojo vandens vandenviečių apsauga

1. Geriamojo vandens vandenviečių, iš kurių tiekama ar planuojama tiekti vidutiniškai daugiau kaip 10 m³ geriamojo vandens per parą arba kai geriamasis vanduo tiekiamas 50 ir daugiau asmenų, arba kai jis naudojamas ūkinei komercinei veiklai, apsaugos zonos nustatomos teritorijų planavimo dokumentuose ar žemės valdos projektuose. Šių zonų nustatymo tvarką nustato aplinkos ministras. Šiose zonose taikomi ūkinės veiklos, galinčios užteršti iš geriamojo vandens vandenviečių paimamą vandenį, apribojimai, kuriuos nustato Vyriausybė, tvirtindama Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų aprašą.

2. Gyvenamosiose teritorijose naudojamų geriamojo vandens vandenviečių, kur nėra galimybių sudaryti visų geriamojo vandens vandenvietės apsaugos zonos juostų (išskyrus griežto režimo), naudojimo sąlygas nustato Vyriausybės įgaliota institucija.

3. Už tinkamą geriamojo vandens vandenviečių apsaugos zonų griežto režimo juostų ir visų vandens tiekimo įrenginių jose tvarkymą atsako vandens tiekėjai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. [XII-1783](#), 2015-06-11, paskelbta TAR 2015-06-19, i. k. 2015-09798

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

14 straipsnis. Atsakomybė

1. Geriamojo vandens tiekėjai privalo laikytis šio įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimų, vykdyti Sveikatos apsaugos ministerijos, maisto kontrolės institucijos bei kitų kontrolės institucijų teisėtus nurodymus ir reikalavimus.

2. Geriamojo vandens tiekėjai, pažeidę šio įstatymo ir kitų teisės aktų reikalavimus, atsako bei nukentėjusiems asmenims padarytą žalą atlygina Produktų saugos ir kitų įstatymų nustatyta tvarka.

15 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas, išskyrus 16 straipsnį, įsigalioja nuo 2003 m. liepos 1 d.

16 straipsnis. Pasiūlymas Vyriausybei

Vyriausybė ar jos įgaliota institucija iki 2003 m. liepos 1 d. priima šiam įstatymui įgyvendinti reikalingus teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

VALDAS ADAMKUS

Lietuvos Respublikos
geriamojo vandens įstatymo
priedas

ĮGYVENDINAMI EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS AKTAI

1. 1998 m. lapkričio 3 d. Europos Tarybos direktyva 98/83/EB dėl žmonėms vartoti skirtos vandens kokybės (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 15 skyrius 4 tomas, p. 32).

Papildyta priedu:

Nr. [XI-1190](#), 2010-11-30, Žin., 2010, Nr. 148-7564 (2010-12-18), i. k. 1101010ISTA0XI-1190

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XI-1190](#), 2010-11-30, Žin., 2010, Nr. 148-7564 (2010-12-18), i. k. 1101010ISTA0XI-1190

Lietuvos Respublikos geriamojo vandens įstatymo 1, 2, 7, 8, 10, 11, 12 straipsnių pakeitimo ir papildymo ir Įstatymo papildymo priedu įstatymas

2.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. [XII-1783](#), 2015-06-11, paskelbta TAR 2015-06-19, i. k. 2015-09798

Lietuvos Respublikos geriamojo vandens įstatymo Nr. IX-433 2, 4, 6, 11, 12 ir 13 straipsnių pakeitimo įstatymas